

Otto Rusina

SMYSL BYTÍ

„Co tady dělám? Co jsem komu udělal?“ Hlas se rozléhal temnotou. Bylo beznadějně ticho. Nikdo se neobtěžoval odpovědět na téměř řečnickou otázku. Včera večer šel ještě normálně spát. Ale místo toho, aby se ráno probudil do otravného rána uvozujícího den plný povinností, ocitl se na tom místě, kde nebylo kromě neproniknutelné temnoty zhora nic. Škoda, že neumím číst myšlenky, pomyslel si. Dozvěděl bych se, co si o mně lidé myslí.

To přání by mu ale způsobilo leda ještě větší bolest. A bolest mučivější než samotou a bezmoc si lze jen těžko představit. Ve společnosti, kde pracoval, se totiž nestalo vůbec nic mimořádného. Píchací hodiny po půl deváté přestaly pouštět zaměstnance do budovy a odeslaly zprávu o stavu příchozích do počítače spravujícího evidenci zaměstnanců. Chybová hláška 245 – pracovník číslo 761 nepřítomen. Nebyl nic víc. Jenom hloupá sedm set šedesát jednička. Počítač poslal smsku na telefon záložnímu pracovníkovi. Nikdo se nezajímal, proč se sedm set šedesát jednička nedostavila. Zkrátka tam nebyla a hotovo. Záložní pracovník převzal její práci a dál se do puntíku, do poslední mikroskopické tečičky plnil pracovní plán. Kdyby chyběl miniaturní dílek denní práce, někdo by měl docela velký problém, ale teď chyběl ne úplně nepatrný celý člověk. Plán byl však plněn, tak kdo by se o to zajímal. Proč taky?

„Hej, dozvím se někdy, proč jsem tady? Jestli tady mám tvrdnout do konce života, pro mě za mě to udělám (stejně by mi nic jiného nezbývalo), ale byl bych docela vděčný, kdyby se k mým uším donesla zpráva, proč mě tu kdo vězní!“ Jeho volání byla - dle očekávání – ignorována. Když vám nikdo neodpovídá, nemůžete se o něm nic dozvědět, protože je poněkud složitějším úkolem vymámit z něho informaci, již potřebujete.

Doma se po něm také nikdo nesháněl. Byl jedním z těch lidí, kteří působili dojemem, že vyjeli z výrobní linky. Bydlel v klasickém domě s moderním - ale sterilním - vybavením, chodil do průměrně placené nudné práce a byl učebnicovým příkladem člověka, který se snaží vypěstovat si auru důstojnosti, přestože se k němu vůbec nehodí. Člověk s takovým smýšlením pochopitelně nemá přátele, a když, tak to je jen přátelství povrchní typu „Dnes spolu budeme celý den pracovat? Super, já jsem Franta, budeme si tykat?“, u kterého se dá hovořit o úspěchu, vydrží-li do konce směny.

Těžko říct, co to bylo. Člověk? Ne, na lidi to bylo moc inteligentní a nespoutané. Bůh? Ne, být Bohem, už by se to dávno na lidi vykašlalo, protože jsou stejně ztracený případ. Bylo to něco mezi tím. Jakýsi druh inteligence vyšší než je lidem doposud známa. Bavilo ho zahrávat si s lidmi. Nebylo to sadista. Nedělalo to kvůli tomu, že by se mu líbilo, jak lidé trpí. Zkrátka jej fascinovalo, jak jsou lidé omezení. Zkoušelo pochopit logiku jejich uvažování, což se zpočátku zdálo věcí složitou, po dalším zkoumání však nemožnou. Tenhle člověk byl ale něčím zajímavý. Nechoval se tak jak ostatní. Nepanikařil, když se ocitl v prostoru, kde nebylo nic než on a tma. Možná si uvědomoval, že na něm

nezávisí svět. Umělo to číst myšlenky svých vězňů. Vždy to bylo jen melancholické (v ojedinělých případech i částečně cholerické) litování sama sebe, nechali se uvrhnout do beznaděje. On ale ne. Věděl, že je jedním článkem ze společenství čítajícího přes sedm a čtvrt miliardy dalších stejně bezvýznamných článků a že zrovna otázka, jestli bude žít, nebo umře, nepatří ke globálním problémům lidstva.

Neměl ani vztah. Komu by se taky líbil stereotypní, plně předvídatelný úředníček bez jakýchkoli zájmů. A přece se v jeho životě vyskytoval jeden důležitý bod – měl psa. Byl to obyčejný toulavý voříšek, kterému jednou nedopatřením přivřel tlapku do dveří. Nic se mu nestalo, ale u svého nového pána už zůstal. Nebyl ale zvířetem, které by se válelo doma a vítalo každého příchozího. Měl svůj život a k páníčkovi chodil na návštěvy – ano, tak by to asi nazval. Přesto – nebo proto? – mezi nimi vznikl důležitý vztah a pes Kevin se stal pro život svého pána velmi důležitým.

Po třídní nepřítomnosti bez udání důvodu se někdo konečně začal zajímat, co že se to děje. Ne že by v tom byl nějaký zájem osobní, telefon na sedm set šedesát jedničku vedoucí personálního oddělení vytočil s náladou nosorožce po týdenním ležení bez pohybu v zoologické zahradě. Víc šanci nedostal. Ještě toho dne odpoledne byla do čtecího zařízení nahrána informace, že karta zaměstnance 761 je neplatná a vstup do budovy je zakázán. Počítač vygeneroval dopis o propuštění z důvodu toho a toho, na Úřad práce odeslal příslušné doklady a v tom okamžiku přestala sedm set šedesát jednička existovat.

Když po sedmém (nebo osmém?) – na tom každopádně nezáleželo – pokusu zjistil, že se odpovědí na své otázky zřejmě nedočká, přestal si opotřebovávat hlasivky a vypnul vnímání, což nebylo uprostřed černa bez jakýchkoli podnětů k myšlení nic těžkého.

Ráno se probudil a z náhlého hnutí mysli vybral poštovní schránku. Jeho překvapení, že zde našel výpověď bez zjevného důvodu, bylo nezměrné. V okamžiku, kdy ale zjistil, že na dopise je datum 22. listopadu, přestože *věděl*, že včera (dá-li se to v této situaci vůbec použít) bylo třináctého, jeho překvapení se plynule změnilo na údiv, jaký málokdo kdy zažije. Potom si vzpomněl na ten divný sen. Temnota, divný hlas. Možná, že to nebyl sen. Nikdy si sny nepamatoval. A ten hlas říkal celkem rozumné věci. Vyšel na ulici. Chvilí sledoval, co se tam děje, a začal být znechucený. Ten stereotyp mu už lezl krkem. Zavolal na Kevina. Někde doma vyhrabal batoh, hodil do něj teplé oblečení a se psem se vydali do lesa. Asi po týdně, kdy šli, spali a jedli, kdykoli se jim zachtělo, užívající si, že jim nikdo nic nemůže nařídit, došli na palouk, kde žilo pár lidí se stejnými názory.

Měsíc po jejich odchodu ve městě vypukla revoluce. Moci se chopili lidé, kteří si jako první uvědomili sílu stereotypu, jeho ovladatelnost a bezmeznou poslušnost všech lidí jím posedlým. Celé město se stalo dobrovolnými otroky.

Ne, lidi jsou nenapravitelní, říkal si hlas v temnotě. Jenom pár jich mělo šanci, a tu jsem jim ukázalo. Víc už toho nezmůžu. Teď už si budou muset poradit sami. Budou-li ale někdy vůbec chtít.